

ספרות הנוער המאוכלב

(עם "היום השמיני בשבוע" ל... תורגם ע"י בנימין טנא.
הוצ' גדיש)

חשיפת אמתות האכזבה עד תומן, ללא חיפוי, ללא רתיעה וללא בושה, מציינת את כל ספרותם של "הצעירים הזועפים", והיא אות היכר וסימפ"סו לספרות הצעירה הן של המזרח — במידה שנמצא לה פתח פתוח ל"י חפשי, והן של המערב. אמנם שנים הם מקורות האכזבה, שבדרך כלל במערב נובעים הם מעודף השפע והשובע, ואילו במזרח הם פרי אידי-אולוגיה נוקשה שהתבדתה, ונותצו אליליה הכל-יכולים, — אך המסקנות הן שוות-תאומות עד תדהמה: עליונות מפוכחת לגבי מכלול השאיפות ההומניות, הסוציאליות, החברתיות "התמימות" — שאין להן עוד כל שחר. זיקנת צעירים המביטה בליגלוג על זקנים ילדותיים, המאמינים עוד בסיפלויות למיניהן שלגביהם פג כבר ריחן וטעמן. החלום על "יום יבוא" אינו קוסם עוד והוא אינו אלא מעורר חיוך-לגלגני. על כן לא פלא הוא כי הסופר הצעיר המחונן, מארק הלאסקו, בן פולניה העממית, קרא גם לסיפורו העיקרי וגם לכל ספרו "היום השמיני בשבוע". לכאורה יום נכסף, אך מתחילה ברור הוא כי אין הוא בן-מציאות, מחוץ למושג, לא יבוא ולא יהיה לעולם, אף אם מניינו כה קרוב הוא, כה ממש כמו:

$$7+1=8$$

גישוש לקראת אותה האכזבה הוד-אית, אותו היום השמיני, צחוק מר על עצמו ועל כל החותרים כמותו למגעו של יום נכסף זה שאינו קיים — הוא הציר וחוט השני של כל הספרות הצעירה "הזועפת" בכללה, וגם של כל הספר, בן הובא מבחר סיפוריו של הלאסקו. הסופר שכוכבו דרך-כחסף בשמי פולין המתחדשת, היה בין הורסי המוסכמות, אשר אחרי גילויי הועידה העשרים של המפלגה הקומוניסטית המסעירים, נתנו פורקן להשקפותיהם והעזו לא לכתוב לפי התכתיב המפלגתי המקובל. הוא אשר אמת "החיים האידיאליסטיים" נגלו לו "מלמטה", ראה את שרשי הזוהמה בעת שימש נער-שליח במועדוני הלי-לה המפוקפקים ואח"כ כנהג-מונית, בה היה עד אילם לכל מיני עיסקות בלתי טהורות של אנשי-הפקר, מש-נתאפשרה לו חירות הביטוי פרץ את כל המקובל והמשוער. ספורו הראשון "היום השמיני בשבוע" זכה לפרס

נועז ושקוף; נושאו הריאליסטיים — עם כל רבגוניותם — דומים הם ביי-סודם זה לזה, ונראה כאילו כל גבור ריו נושמים אותו האויר המעופש וחגים באותו המעגל שאין מוצא ממנו. הגעגועים של נער ונערה הנער-פים באיבם, האהבה המושפלת והמ-חוללת של בחורה רגישה, הלוחמת על טוהר פורקנה ואינה עומדת בפני רשעותם של אלה אשר אי פעם גם אהבתם-אף היא חוללה, והם נוקמים בה את נקמתם המרה, — הכיסוי פים של זקן אשמאי ההוגה ביום א' בשבוע בו יוכל להתנער ממועקת מעשי ימי החול ולצאת לדיג המחזיר אותו אל עצמו, השאיפה של שיכור שאין מרפא לו משכרותו, — כולם, "יום השמיני בשבוע" מדחף לפניהם, קורא ורומז, גם אם הם עצמם יודעים נכונה כי אין הוא אלא מקסם-שוא שאין בו ממש.

הלאסקו מוקיע אמנם את פגעי הדור המאוכלב, ואת מומיו, אך אין הוא מאמין במוצא של ישע. פסימיזם מעין זה הוא נחלתו של נוער חושב ועמקן, אך הוא בדרך כלל פרייה של תהייה פילוסופית המתנגשת לראשונה עם החיים הממשיים, ואיכשהו מוצאת לה פתח לפיוט ולפשרה, ואילו אצל הלאסקו מקורותיו כה תהומיים, עד כי אין נראה באופק כל זהר של אמונה. למרות כי יומו ה"שמיני" כה צנוע הוא וכה מוחשי — אך הושט ידך ותגע בו, אך צעד אחד תצעד ותצלול בברכתו הפודה, ובכל זאת לעולם לא יבוא.

התרגום הנאמן חופף את אוירת הניב העממי המצוין של הלאסקו ובנימין טנא הוכיח עוד פעם בעבודתו הגובלת ביצירה את כשרו התרגומי הרב.

אנדה עמיר